

УДК 330.322

*Сабадіна Ж. М.,**2 курс**Інститут інформаційних технологій в економіці**ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»**Науковий керівник - Шуплат О.М.,**к.е.н., доцент кафедри**корпоративних фінансів і контролінгу**ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Особливості інвестування в космічну галузь

В наш час спостерігається стійке зростання інвестицій в космічну галузь. Звіт Morgan Stanley за 2017 рік "Investment Implications of the Final Frontier" став вагомим аргументом для інвестицій у космічні компанії вже сьогодні - адже до 2040 року це може стати однією з найважливіших галузей промисловості на Землі[1]. За їхніми підрахунками цей сектор зросте з приблизно 350 млрд. дол. США до понад 1,1 трлн. дол. США у 2040 році[2].

Якщо брати до уваги інвестиції, слід відзначити, що більш ніж 2/3 усіх інвестицій у космічні стартапи (що отримано з 2000 року), без урахування боргового фінансування, надійшли за останні чотири роки[3]. За даними дослідницької компанії Space Angels, приватні інвестори вклали близько 1,7 млрд. дол. США у космічні стартапи тільки в 1 кварталі 2019 року, що вдвічі більше, ніж було вкладено за попередній квартал[1]. Крім того, кількість приватних космічних компаній зросла до 435 - і це лише ті, хто отримує приватні інвестиції від 587 різних венчурних фондів. У світі існує близько 1500 програм для стартапів, одні тільки залучають венчурні інвестиції, інші купуються повністю[3].

На даний час приватні інвестиції зосереджені на супутникових технологіях та компаніях, що займаються їх запуском, які за 1 квартал 2019

року залучили 1,5 млрд. дол. США (93%) усіх приватних інвестицій, більше, ніж було вкладено в супутникові технології за весь 2018 рік[1].

Роздрібні інвестори можуть впливати на космічний сектор, купуючи акції у виробників аерокосмічної, оборонної та супутникової торгівлі. Також існує варіант інвестувати в технологічні фонди, які можуть бути націлені на ці сфери, або інвестиційний трест з приватними космічними компаніями в межах свого портфеля. Наприклад, шотландський інвестиційний трест до іпотечного кредиту має пакет акцій Space X трохи більше ніж 56 млн. фунтів[2].

Трапляється так, що широка громадськість не розуміє, що проекти, пов'язані з космічним середовищем, є вигідним не лише для наукових колективів. Не всі знають, що значна частина результатів космічних досліджень була адаптована для використання у нашому повсякденному житті. Наприклад завдяки дослідженням NASA було створено чи удосконалено такі речі: міцні шини; протези кінцівок; піна, що запам'ятовує форму; дитяче харчування, тощо[4].

Говорячи про Україну, її космічна галузь є однією з провідних та найбільш конкурентоспроможних у вітчизняній економіці. Не дивлячись на це, протягом останніх п'яти років вона фінансувалася на 30% менше від запланованого[5].

Проте, у вересні 2018 року уряд ухвалив концепцію загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2018 - 2022 роки. Програмою заплановано залучити 25 млрд. грн., або більш ніж 877 млн. дол. США. При цьому бюджет Державного космічного агентства на 2018 рік складав 248 млн. грн. (8,7 млн. дол. США). Тобто фінансування має зрости у десять разів в порівнянні з програмою на 2013-2017 роки. Акцент зроблять на фінансування програми спостереження за Землею та телекомунікацій[6].

Крім того, сьогодні Україна одна з країн світу, яка має замкнутий технологічний цикл ракетобудування. Найбільша частка виробництва космічного устаткування припадає на державні підприємства. Підприємства

космічної галузі України щороку виконують численні міжнародні контракти на загальну суму 250 - 400 млн. дол.[5].

В Україні фінансування космічних програм відбувається за державні кошти. Але спостерігається тенденція недофінансування та припинення наукових досліджень у космічній галузі, оскільки через високу капіталоємність й великі строки окупності космічної галузі космічні проекти розглядаються як малоприбуткові та неефективні. З іншого боку, у сфері космічної галузі все більшу частку участі в проектах і програмах беруть недержавні інвестори.

На реалізацію космічних програм до 2032 року Кабінетом міністрів України передбачено 38,5 млрд. грн. (4,8125 млрд. дол. США). Це приблизно 2 млрд. грн. (250 млн. дол.) на рік. Для порівняння, НАСА витрачає 18,72 млрд. дол. США на рік. Дивлячись на всі дані, можна зробити висновок, що у час, коли космічна галузь стрімко розвивається і залучає раніше небачені інвестиції, в Україні ця галузь недофінансовується і отримує незначні інвестиції.

Виходячи із вищевикладеного, задля подальшого розвитку космічної діяльності України можна виділити такі шляхи забезпечення ефективного фінансування підприємств космічної галузі:

1. Збільшення фінансування космічної сфери з бюджету країни та активізація фінансування іноземними компаніями, збільшення кількості комерційних замовлень космічної діяльності.

2. Створення пільгового оподаткування для підприємств космічної галузі і тих, хто інвестує кошти у розвиток науки.

3. Зменшення строків окупності інвестиційних проектів космічної галузі шляхом введення проектного фінансування.

4. Підвищення ефективності використання космічного потенціалу України для вирішення актуальних завдань соціально-економічного, екологічного, культурного, інформаційного і науково-освітнього розвитку суспільства

5. Введення систем інформаційної відкритості космічної діяльності, контролю за розподілом коштів, інформування інвесторів про перспективи та очікувані результати діяльності, публічно виставляти фінансові показники діяльності наукоємних підприємств. Це необхідно для контролю раціонального використання ресурсів та залучення інвестицій[5].

Список використаних джерел:

1. Smith R. 5 Things You Need to Know About Space Investing [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.fool.com/investing/2019/05/26/5-things-you-need-to-know-about-space-investing.aspx>.
2. Chris M. How to invest in space [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.morningstar.co.uk/uk/news/196066/how-to-invest-in-space.aspx>.
3. Update on Investment in Commercial Space Ventures 2019 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://brycetech.com/downloads/Bryce_Start_Up_Space_2019.pdf.
4. Yenbamroong J. SpaceWatchGL Op'Ed: Why We Should Continue To Invest In Space Exploration [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <https://spacewatch.global/2018/12/spacewatchgl-oped-why-we-should-continue-to-invest-in-space-exploration/>.
5. Анисенко О. Розвиток космічної галузі в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.agrosvit.info/pdf/11_2018/12.pdf.
6. Мільярди на космос: скільки витрачає Україна і світ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-45422875>.